

בס"ד

לעומקו של מקרא

דברי עומק בפרשת השבוע

ערש"ק

ויגש

ה'תשפ"ד

לעומקו של מקרא ויגש

למלחמה, שהאות **ג'** מהמלה **ויגש** תּוֹרָה על **גבורה**. שהיה מוכן להילחם אם לא יצליח לפייס את יוסף, וכן מובא במדרש רבה. שאמר יהודה ליוסף **וְאִם שׁוֹלַף אֲנִי אֶת תְּרַבִּי**, מִמָּה אֲנִי מִתְחִיל וּבִפְרָעָה רַבָּה אֲנִי מְסִים.

לפיוס, שהאות **ש'** מהמלה **ויגש** תּוֹרָה על **ש'לום**. והצירוף **גש**, יורה על רדיפת **שלום**, כפי שאמרו תינוקות של בית רבן בפירוש האותיות. בפרק הבונה [שבת קד.], שהקָגֵל של ה**ג**ימ"ל תּוֹרָה על ריצה ורדיפה. שה**ג**ומל חסד רודף אחר ה**ד**ל, כשם שהאות **ג'** רודפת אחר האות **דל**"ת.

כן הוא בענינינו, הרגל של **הג'** בויגש תּוֹרָה על ריצה ורדיפה אחר ה**ש'** הוא השלום. ומצאנו אם כן שיהודה ניגש למלחמה ולפיוס שהוא רדיפת שלום.

לתפילה, שהאות **ש'** מהמלה **ויגש** תּוֹרָה גם על **ש'ועה**. והצירוף **גש**, יורה על זריזות ודבקות בתפילה כנ"ל.

בכל ענייני הקונטרס ניתן לפנות
ל"טל": 052-7675895
גור-אריה צור
מודיעין עילית
ניתן להצטרף לתפוצת מייל
דוא"ל: leshem895@gmail.com

וַיִּגֹּשׁ אֱלֹוֵי יְהוּדָה וַיֹּאמֶר כִּי אֲדַנֶּה
יְדָבֶר-נָא עִבְדְּךָ דָבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנָי
וְאֵל-יִתֵר אִפְּךָ בְּעִבְדְּךָ כִּי כְמוֹהָ
כְּפָרְעָה (מד, יח)

יש ליתן טעם מדוע יבחר הכתוב בלשון **ויגש** דוקא ולא ויקרב וכדומה. **ועוד** יש ליתן טעם בכל ה"גישות" שבפרשה. כגון מה שאמר יוסף **גִּשְׁו-נָא אֱלִי**. (מה, ד'). וכן **גִּשְׁנָה** וארץ **גִּשְׁו**.

ולעומקו של מקרא יש לומר על פי מה שפירש רש"י בבראשית י"ח כג' עה"פ **ויגש אברהם** ויאמר האף תספה צדיק עם רשע וז"ל: מצינו הגשה למלחמה הגשה לפיוס והגשה לתפלה ולכל אלה נכנס אברהם, לדבר קשות ולפיוס ולתפלה. **כן גם כאן** נגש יהודה לכל אלה השלשה. למלחמה, לפיוס ולתפילה:

לעומקו של מקרא ויגש

וזוה אשר שלח יעקב את יהודה להורות לפניו **גְּשָׁנָה**. שם תהיה מלחמתה של תורה, שם יהיה הפיוס השלום והשלוחה, שם יהיה מקום השכינה, מקום התפילה. ולכן הטיל לה הכתוב במילה **גשן** אות ה' בסופה, לומר **גְּשָׁנָה**. לעורר דבר זה ששם מקום השכינה, אשר ב**ש"ן** תְּכוּנָה, כתחילת השם הק' **ש-ד-י**, ובתוספת ה"א תיקרא. **גְּשָׁנָה**.

וְאֵל-יִתְרַ אֶפְסָה פירש"י, מכאן אתה למד שדבר אליו קשות. **ויש לשאול**, לכאורה יכול היה רש"י להוציא פירושו מלשון **יְדַבֵּר** **נָא עֲבָדְךָ דְבָר** **בְּאָזְנֵי אֲדָנִי**. שדבור יורה לעולם על לשון קשה כמו **וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה'** [וארא, ו, ב.].

אלא מכיון שבתחילה נאמר **וַיֹּאמֶר בְּי אֲדָנִי**, ואמירה היא לעולם לשון רכה, כמו [שמות יט, ג.] **פֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב**, שנאמר בה אמירה רכה לנשים, שוב איני יודע כיצד דבר יהודה ליוסף, **בוֹיָאמַר** או **בוֹיָדַבֵּר**. לכן פירש רש"י שדבר אליו קשות, ונלמד הדבר מתוך דבריו של יהודה, שאמר **וְאֵל-יִתְרַ אֶפְסָה**

ולעומקו של מקרא, לילך בדרכם של תינוקות של בית רבן הנ"ל, יש לדרוש צורת ה**ש"ן**, שהיא כשתי ידים מונפות למרום בתפילה משני הצדדים, והראש בתווך. והאות יו"ד שבמלה **ויגש**, תוֹרָה על יהודה שנגש לכל אלה.

וכשם שמצינו שלש אלה אצל יהודה, כן יש לומר שגם אצל יוסף נמצא שלש אלה, למלחמה, פיוס ותפילה. ואשר על כן גם יוסף משתמש בצירוף **ג וְש**, באמרו **גְּשׁוּ-נָא אֵלַי**. (מה, ד').

וכן האות יו"ד שבמלה **ויגש**, תוֹרָה גם על יוסף שנגש לכל אלה כשם שהורתה כך על יהודה.

וכן הוא פירוש המילה **גְּשָׁן**. ארץ אשר שם יהיו מוכנים להילחם מלחמת היצר, ולא לחיות בהפקרות כארץ מצרים, ארץ בה ימצאו השלום והשלחה עד תחילת השיעבוד, ארץ אשר משם תעלה שועת בני ישראל אל האלקים מן העבודה.

לעומקו של מקרא ויגש

כִּי כְמוֹד כְּפָרְעָה. כאן רמז לו שלא לעולם חוסן. **כְּפָרְעָה.** שיבוא יום ויצטרך לטובתו של פרעה. כי לב מלכים ושרים ביד ה'. משפיל אף מרומם. ועוד יגיעו ימים אשר לא יהיה בהם חפץ, ותצטרך לפרעה להתחנן אליו "אם **נא** מצאתי חן בעיניכם דברו נא באזני פרעה וגו'". וזה שאמר יהודה ידבר **נא** עבדך דבר באזני אדוני.

ועוד יש לומר שכך אמר לו: יגיע זמן אשר יאמר בו על פרעה "אשר לא ידע את יוסף". וכאומר לו כדברי מרדכי היהודי לאסתר המלכה: ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות. שאז גם אתה תצטרך לחסדיו של פרעה.

ועוד אמר לו, כי כמוֹד כְּפָרְעָה. שעתיד אתה לומר **מי כמוֹד,** כפרעה שאמר על הים **מי כמוֹד ומי כְּמוֹד** בכ"ף דגושה, כששטפוהו המים. והמים יכנעו מִפְּנֵי, מפני נחשון בן עמינדב למטה יהודה, כשיכנס אליהם עד צוארו. ואתה, האם רוצה אתה להכנע לפני המים כפרעה, או רצונך שהים יכנע מפניך.

ועוד אמר לו יהודה: לעתיד לבוא גם אתה תבקש לדבר באזני פרעה,

בבחינת יבא השלישי ויכריע ביניהם. שהצירוף של **יָתֵר** עם **אֶפְסָה** יורה על דיבור קשה.

ועל כל הנ"ל יש ליתן טעם מדוע יפסח יהודה על שתי הסעיפים, גם **ויאמר** וגם **יְדַבֵּר.**

ולעומקו של מקרא יש לומר שדבר עם יוסף כלשונו. שלעתים יוסף דבר קשות כמו **מרגלים אתם,** ולעתים רכות, כמו **את האלקים אני ירא.** וכן ברך את בנימין אלקים יחנך בני. ויצר הדבר בלבול גדול אצל האחים. ובבוא יהודה לסדר דבריו, ענה לו כלשונו. בתחילה בלשון רכה. **ויאמר כי אֲדֹנָי ומיד לאחר מכן בלשון קשה יְדַבֵּר-נָא עֲבָדְךָ דָּבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנָי.** ולכן השתמש בלשון **נָא** המשמעת **לשני פנים.** הלשון הא' **בבקשה,** והלשון השניה **עכשיו.** כתרגום **כַּעַן** שהוא מורה על גבורה וניצוח.

ומעתה, נעשה יהודה כגוזל את החנית מיד המצרי [כאמור בבניהו בן יהוידע שמואל ב, כג, כא' **ויגזל את-החנית מיד המצרי ויניחהו בַּחֲנִיתוֹ**], ובאותה לשון של יוסף הוא מדבר עמו, ובזה נסתתמו מענותיו, ונכמרו רחמיו וידע כי מתקרבת העת להתגלות.

לעומקו של מקרא ויגש

עוד בניים. ואשר על כן, אביו אהבו
לבנימין מכל בניו.

ויוסף לא אהב את הטפחא שבדבריו
של יהודה, **כי ידע שאביו לא ישכח**
אהבתו אליו לנצח, ודרש ללא
הטפחא, וכך רצה לומר לו: היה עליך
לומר ללא הטפחא כגון: **וינתר הוא**
לבדו לאמו ולאביו. וכשם שבנימין
נותר לבדו מאמו, כן יוסף נותר לאביו
משאר אחיו באהבתו אותו. וכפי
שמעיד הכתוב [בפרשת וישב לז, ג']
וישראל אהב את-יוסף מפל-בניו.
ועל כך היתה **ההתנצחות בעומק**
לבבם.

ועוד יש לומר, וינתר הוא לבדו
כאן רמז לו שהוא מוכן למאבק כפי
שיעקב אביהם נאבק עם המלאך ויוכל,
שנאמר בו **ויותר יעקב לבדו ויאבק**
איש עמו. ואתה הוא האיש ואני מלך
בבית אבא, ואני מוכן למאבק. ועל
דרך הפשט מוכן הוא למלחמה על
בנימין.

ולעומקו של מקרא הדגיש יהודה
באמרו **וינתר הוא לבדו, גם לאהבת**
אביו. וכאומרו שמוכן הוא למאבק גם

רשות לקבור את אבא במערת
המכפלה. ותבקש ממנו כשם שאני
מבקש ממך: **ואל-יתר אסף בעבדך**.
ומידה כנגד מידה תנהג בך, אם לא
יתר אסף בעבדך, כן ישמעו דבריך
על אוזן פרעה.

או כלך לדרך זו: שירמזו דבריו של
יהודה **לימות המשיח**. על דרך סרסוהו
ודרשהו: כשהמלה **נָא** האמורה כאן
תשתמע בלשון **עתה**, כדברי התרגום
וכנ"ל. וכאומרו: **עכשיו אני עבדך**
ואתה אדוני. לעתיד לבוא משיח בן
יוסף שיבוא ממך, יכשיר את הקרקע
למשיח בן דוד שיבוא ממני.

דרשת

וינתר הוא לבדו

וינתר הוא לבדו לאמו ואביו
אהבו. (מד, כ)

לאמו מוטעם **בטפחא**, והוא כעין
הפסקה קלה, ומחלקת בין אמו לאביו.
לבדו לאמו, ואביו אהבו. ועל דרך
הפשט יכוון יהודה לבנימין, **שלאמו**
הוא לבדו, אך לא לאביו, שיש לאביו

לעומקו של מקרא ויגש

וְהִנְעֵר [ויכוון לבנימין וגם ליוסף]
אֵינְנוּ אֲתָנוּ וְנִפְשׁוּ קְשׁוּרָה בְּנִפְשׁוֹ.

וכאן הודה יהודה שנפש אביו
עדיין קשורה בנפשו של יוסף. ובזה
ידע יוסף כי קרובה העת להתגלות.
ומעת ההתגלות תחל הגלות. ולכן
נִיַּתָּן אֶת-קִלְוֹ בְּבִכְיָ. (מה,ב')

נִיַּתָּן אֶת-קִלְוֹ בְּבִכְיָ. (מה,ב')
יש לברר ענין הבכי שהרי התורה לא
תדבר ברגשות בלבד, אלא במידת
השכל הנרצה כדי להבין הלכות הנפש
בכוונות עמוקות נצחיות. ולעולם
יגבר השכל על הרגש בדרך התורה.
ועל כן יש לברר מה ענין הבכי לכאן.
ושמא יש לומר שְׂקוּל הַבְּכִי הוא קול
הגלות הממששת ובאה, כנ"ל.

וכמו שמצינו במסכת ברכות (ג.)
כדאמר לו אליהו הנביא לר' יוסי בני
מה קול שמעת בחורבה זו ועונה ר'
יוסי: שמעתי בת קול שמנהמת כיונה
ואמרת אוי [והכוונה לצער השכינה]
שהחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי
והגליתני את בני לבין האומות. ואשר

על כך שאין יוסף לבדו לאביו. אלא
גם בנימין וכן שאר האחים.

ועוד יש לומר, נִיַּתָּר הָיָא לְבָדוּ,
וביעקב הוא אומר [בראשית לב,כה']
נִיַּתָּר נַעֲקֵב לְבָדוּ ודרשו בו לְבָדוּ.
שנשאר לעבור את מעבר יבק לפכים
קטנים.

הכי נמי על דרך הצח, יֶאֱמַר,
שבאומרו נִיַּתָּר הָיָא לְבָדוּ, יִדְרֹשׁ
לְבָדוּ מלשון מלכודת. באשר לְבָדוּ
יהודה ליוסף במלכודת אשר טמן לו,
לומר לו כנ"ל שבנימין נותר לבדו
לאביו וכביכול אין יוסף בעולם, עד
שהוצרך יוסף להתגלות ולומר: יש
יוסף בעולם.

וְנִפְשׁוּ קְשׁוּרָה בְּנִפְשׁוֹ. (מד,ל')
בְּנִפְשׁוֹ בִּ"ת רפה. וכאילו יִקְרָא וְנִפְשׁוּ
קשורה וְנִפְשׁוֹ, וְנִפְשׁוּ קשורה, וְנִפְשׁוּ
קשורה, ללא הפסק כלל.

ועל דרך הצח, רמז הכתוב גם ליוסף
שנקרא היה נער, [וישב לז,ב'] וְהָיָא
נֶעֱר אֶת-בְּנֵי בִלְהָה וְאֶת-בְּנֵי זִלְפָּה
נְשֵׁי אָבִיו, וְעֵתָּה כְּבָאֵל אֶל-עֶבְדְּךָ אֲבִי

לעומקו של מקרא ויגש

תשובתם בדרך של שתיקה ובהלה,
אמר להם אני אחיכם.

על כן גם כאן הוא קול הבכי של
הגלות.

דרשת ג'שו-גא אל'י
היא דרשת גימל ושין
(מה,ד')

אני יוסף העוד אבי חי.
(מה,ג')

יש ליתן טעם בענין גישה זו, ובכל
ענייני הגישה שבפרשה. כגון: ויגש,
גשנה, ארץ גשן וכו'. וי"ל שהוא
מלשון תרתי משמע: לשון קרב
והתקרבות. שלאחר הקרב כביכול,
חלה ההתקרבות. או תאמר שהוא לשון
אחת בעלת שני צדדים: התקרבות
בעוז ותעצומות. וכן בהפטרה [יהזקאל
לז, טז'יז] לעניין עץ יוסף ועץ יהודה:
"וְקָרַב אִתָּם אֶתֶד אֶל-אֶתֶד לֵדָּ לְעֵץ
אֶתֶד".

וכן, ארץ גשן ארץ ההתקרבות לה'.
לכן נקטה התורה לשון גש, שעתה
הגיעה העת לקרב את הרחוקים. ובכל
מקום שנאמר ג"ש מצאנו התקרבות
בעוז ותעצומות. כגון [שמות ט']
"ויעמוד העם וינעו מרחוק ומשה
נגש אל הערפל אשר שם האלקים."
וכגון: [בראשית לג, ז] נגש יוסף ורחל.

כאן לא אמר אחיכם, אלא רק לבסוף.
וגם לא אמר אביכם. וגם לא התכוון
לשאול אלא לומר, אני יוסף של העוד
אבי חי. ממה שחששתם, הרי הוא
לפניכם. חששתם שאהיה הממשיך של
אבא, ולא עלה בידכם להשליכני
הבורה ולמצרים החשוכה. אני יוסף
של העוד אבי חי. ככתוב [וישב
לז,ב'] אֵלֶּה תִּלְדוּת יַעֲקֹב יוֹסֵף וּבְגִלְל
שנאתכם הכל בא בעקבה.

ולכן לא אמר כאן אחיכם, שאילו הם
דברי מוסר נוקבים עד התהום. שאילו
לא שנאתם אותי היה הכל במישור.
ונקט דבריו בתוכחה מסותרת ואהבה
גלויה. שבכל מעשיו ודיבוריו נזהר
בכבודם לא להכלימם ולא להזכירם
בגלוי, אלא בדרך מסותרת ובמשל
ובחידות. ולכן לא אמר כאן אני יוסף
אחיכם, כדי ליראם שיתנו לב לשוב,
וימחל להם. ורק לאחר שעשו

לעומקו של מקרא ויגש

ישראל, ומשם יזכו לגאולה שלימה מעבדות מצרים [ר"ת ג"ש], ויצאו מגשן בעוז ותעצומות. ובזכות אשר נגש יוסף ורחל וכפרש"י שם נגש יוסף, אמר יוסף אעמוד כנגדה ואעכבנו, ובעבור כיבוד אם של יוסף שנגש אל מול עשו, זכה לארץ גשן, לכלכל את אביו ואת אחיו לחם לפי הטף. אשר על כן קרא למקום גשן. ועל דרך הצח: שידע כי כאן חפץ ה' שיתרבו בתעצומות ותתגלה גבורת ששים-רבוא נפש עליהם. ר"ת גשן.

ועוד על דרך הרמז, תרמוז המילה ויגש לרדיפת שלום. כדאמרו במסכת שבת פרק הבונה, אמרו תינוקות של בית רבן, מדוע ג לפני ד, גימ"ל גמול, דל"ת דלים. ודרך כתיבת האות ג' שהיא נראית כרגליים רצות. שכן דרכו של הגומל דלים לרוץ אחר הדל. כמו כן כאן יש לומר שדרכו של הגומל חסד עם רעהו לרדוף אחר השלום. לכן ויגש מורה על רודף שלום. גימ"ל רדיפת הגומל, שי"ן שלום.

ועוד יש לומר, ה"ג" רגליו מוצבות ארצה. וה"ש" ראשו וידיו למעלה,

וכרש"י שם: בכלן האמהות נגשות לפני הבנים, אבל ברחל, יוסף נגש לפניה, אמר, אמי יפת תואר, שמא יתלה בה עיניו אותו רשע, אעמוד כנגדה ואעכבנו מלהסתכל בה, מכאן זכה יוסף לברכת "עלי עין".

ואשר על כן לשון גש הוא גם לשון קרב. ולעתים הקרב הוא דרך להתקרבות, כענין יהודה ויוסף. כי היה זה קרב לשם שמים שסופו להתקיים.

וכן לקמן מה שנאמר בארץ רעמסס כאשר צוה פרעה. וכי ברעמסס צוה להושיבם, והלא לא צוה להושיבם אלא בארץ גשן ולא ברעמסס. אלא כפירש"י שם: רעמסס מארץ גושן היא.

ולעומקו של מקרא, היא רעמסס היא גשן. אלא שנקראת רעמסס על שם שרי מסיים למען ענותו בסבלותם, וזהו רע מסס, והרמז בפסוק הוא שהושיבם ברעמסס כאשר צוה פרעה. כאשר צוה המלך החדש אחר כך להעבידם בפרך ברע ובמסים. ונקראת גשן, שהוא כינוי לעוז ותעצומות, שם יתגברו על כל הרע אשר ניסו המצרים למסס את

לעומקו של מקרא ויגש

קטנה **שמונה**, כנגד שמונה ימי מילה, שלא היה צריך לחכות שמונה ימים כי נולד מהול.

ועוד, ערל"ה בגימטרי' ש"ה שהוא בגימטרי' קטנה גם שמונה. ובזה רמז להם שהוא יוסף, כי סוד זה שנולד מהול מסור רק להם.

ועוד י"ל שגם נרמז בפסוק שייכות לברית מילה **מ'ויאמר**. שנא' לגבי ברית "שש אנכי על **אמרתך** כמוצא שלל רב".

ועוד יש ליתן טעם במאמר חז"ל זה שהביאו רש"י. מה הטעם שהראה להם שהוא מהול, והרי מילתו היתה בידי שמים. אלא הוא הדבר אשר רצה להוכיח להם שבזה הוא יוסף. כי היה ידוע הדבר הזה שנולד **מהול כיעקב אביו**. ואדרבה, זה הסימן שיוסף הוא, שיודע סוד זה.

ובשימת לב ולעומקו של מקרא, אותן אותיות **ג ו ש** הן תיקון לרשעת האנשים החטאים אשר בסדום, כפי שביזוהו ללוט לפני המלאכים, באמרם **גש-ה'לאה**, וכן באמרם **האָהָד גא-לגור** **נישפט שפוט**, וכיוון הכתוב בזה

כנ"ל, לרמז על תפילה וזעקה. שמתחילה גמל אתם פרעה חסד, להושיבם בגימל של **גשן**. ואחר כך **שעבדם** בפרך ברעמסס ויזעקו בני ישראל אל האלקים מן העבודה. היא ה"ש" של **גשן**, כאדם הפורס ראשו וידיו למעלה בתפילה וב**שן**עה. ועל דרך הצח יהיה גש"ן נוטריקון: **גם שועתנו נתקבלה**.

ומעתה יובן מדוע אמר בלשון רכה ותחנונים גשו **נא** אלי. כי יש ב"גשו" טעם של מלחמה. וכמו שמצינו בשמואל ב' באמור דוד לאחד מן הנערים "ניקרא דוד לאחד מהנערים ויאמר **גש** פגע בו ויכהו וימת". לכן מצד אחד אמר יוסף בתקיפות כיאה למלך "גשו", ומצד שני בפיוס ותחנונים "נא" כיאה לאח המחפש את האחווה.

ועוד יש לומר, **גשו נא אלי** פירש רש"י [והוא מב"ר], הראה להם שהוא מהול. ויש לעיין היכן רמוז דבר זה בפסוק. ושם יש לומר שלמד זאת מ"אלי", שהוא משתמע גם לשון מילה. ומה שחסר "מ" כי נולד מהול. והאות מ' עם המילוי (מ"מ) בגימטריה

לעומקו של מקרא ויגש

גיופא לייטא שטייא. [נואף שוטה משתטה]. וזה שאמרו לו **ג'ש הלאה.** שביזוהו בגימ'ל ושי"ן. וכן ביזוהו בג' וש' גם באמרם **האָקד באַ לגור** ו**ישפּט ישפּוט.** לומר **ישפוט** הוא אצלנו: **גם** מעמיד עצמו כח**שוב,** ו**גם** **שמועותיו** שנואות. וזה הוא **גש הלאה.** שביזוהו בג' וש'.

אבל כאן בפרשתנו, כאמור, טהר הכתוב כל חשד בענין זה הן אצל יהודה והן אצל יוסף בהשתמשו בלשון **ג ו ש לטובה ולברכה.** זה שאמר הכתוב **ויגש** אליו יהודה, וכן אמר יוסף: **גשו** נא אלי.

וכדלעיל, על דרך הרמז, שתרמוז המילה **ויגש** לרדיפת שלום. שהאות **ג** נראית כרודפת אחר האות **ש,** להיות כאהרון הכהן רודף אחר **השלום.** לכן **ויגש** וכן **גשו** **נא אלי** מורה על התקרבות של רדיפת השלום.

להיותם שטופים בעבירות העריות. ואשר על כן, תקן כאן הכתוב והשתמש באותה לשון של **ג ו ש** כדי לנקות כל חשד מיהודה [לעניין תמר] וכן לנקות כל חשד מיוסף הצדיק [לעניין אשת פוטיפרע].

וכמבואר בלעומקו של מקרא לפרשת וירא על הפסוק: **ויאמרו | גש-הלאה** ו**יאמרו האָקד באַ-לגור** ו**ישפּט ישפּוט עתה נרע לך מהם** ו**ישפּרו באיש בלוט מאד** ו**יששו לשפּר הדלת** (יט,ט) שאומרם **גש-הלאה** נראה כתירתי דסתרי. **גש** כוונתו התקרב, **הלאה** כוונתו התרחק. **אלא** שרמוז הכתוב לדברי רב אשי במסכת מגילה [כה:]: **אמר רב אשי** האי מאן דסני שומעניה שרי ליה לבזוייה בג' וש'. **ופירש"י** **שם:** דסני שומעניה. שיוצאות עליו **שמועות רעות** ו**שנואות שהוא נואף.** וכך יהיה תרגום דבריו של רב אשי: זה אשר יוצאות עליו שמועות רעות ושנואות שהוא נואף, מותר לבזותו בגימ'ל ושי"ן. **ומהו בג' ושי"ן:** פירש רש"י:

בר גירתא שמה סרי'ה, כלומר: **בן הנואפת שמה מקולקל.** כך הוא בתשובות הגאונים שמותר לבזות גם את אמו שילדתו. ורבותי מפרשים

לעומקו של מקרא ויגש

לכן הדגיש ועתה לא אתם שלחתם אותי הנה כי האלקים, וכו'. האלקים הוא שלחני וישימני לאב לפרעה וגו'.

וכביכול אומר להם: מה שנשלחתם על ידי ההשגחה העליונה למכרני למצרים, אין זה מוריד מהצורך שלכם לשוב ממעשיכם. שמגללים חובה על ידי חייב, ואף כי יש בזה צד זכות, שכך נהייתי מלך, אע"פ כן, לא זכותכם גרמה אלא רצון מלפני האלקים.

או פלף לדרך זו, שהדריכם בנתיב התשובה מיראה ומאהבה.

ועתה הוא לשון תשובה [על פי המדרש בראשית רבה].
ועתה אל תעצבו. שאין תשובה אלא מתוך שמחה. ואמר פעמיים ועתה. ועתה. בראשונה להזהירם שישובו מאהבה ולכן דבר אתם נוחמים, ובשניה להזהירם שישובו מיראה, ולכן דבר אתם מוסר.

ואע"פ שהדרך הנכונה בתשובה היא קודם תשובה מיראה ואח"כ מאהבה, כאן משום אחזה ושלום ראה בראשונה לעודדם בלשון תנחומים,

כפל הלשון בדברי יוסף

יש ליתן טעם לכפילות שבפסוקים:
כִּי לְמַחְלָה שְׁלַחְנִי אֱלֹהִים לְפָנֶיכֶם, (מה,ה)
וְעַתָּה לֹא-אֲתֶם שְׁלַחְתֶּם אֹתִי הֲנֵה כִּי הָאֱלֹהִים וגו': (מה,ח)
אוה"ח הק' פירש כפל הלשון, הראשון שלא יעצבו, והשני שאין בלבו שנאה.

ולעומקו של מקרא ידרש בדרך נוספת, בדרך של אמונה בהשגחה השם בעולם:

שבתחילה אמר להם בדרך של הודאה בהשגחה ופיוס וניחומים שכביכול הייתם שליחים ביד הקב"ה: ועתה | אל-תעצבו ואל-תחר בעיניכם כִּי-מִכְרַתֶּם אֹתִי הֲנֵה כִּי לְמַחְלָה שְׁלַחְנִי אֱלֹהִים לְפָנֶיכֶם,

והלשון השני הוא בדרך של ריחוק ומוסר שלא ימלא לבם גאוה שכביכול בזכותם נהיה למלך על כל מצרים: וְעַתָּה לֹא-אֲתֶם שְׁלַחְתֶּם אֹתִי הֲנֵה כִּי הָאֱלֹהִים וישימני לאב לפרעה ולאדון לכל-ביתו ומשל בכל-אֶרֶץ מִצְרַיִם (מה,ח)

לעומקו של מקרא ויגש

ועוד יש ליתן טעם לאומרו אֵל-
תַּעֲמִד. שהיה די לו לומר רַגְזָה אֵלַי.
ואם משום שירצה לזרזו, הרי תוספת
האות ה' כבר מורה על זירונו. רַגְזָה,
במקום רָד. והוא גם לשון כבוד יותר
מאשר יצוהו רָד. ומדוע יוסיף כביכול
לצוותו, אֵל-תַּעֲמִד.

ועל דרך דיוק הלשון, יש לומר
שהפעל תַּעֲמִד תשמש כאן לשון
נסתרת, ולא לשון לנֹכַח לאביו,
שהרי אֵל-תַּעֲמִד הוא לשון קשה ואינו
ראוי שיצוה כך את אביו.

אם כן, מה היא הלשון הנסתרת,
שהפעל תַּעֲמִד משמש גם לנסתרת,
כגון: היא, הגאולה, אֵל-תַּעֲמִד.

ואשר על כן, כך יובנו דברי יוסף
ליעקב אביו: רַגְזָה אֵלַי אבִי, אֵל-
תַּעֲמִד הגאולה. אלא תגיע בזמנה, כפי
שקבע קורא הדורות מראש.

כֹּה אָמַר בְּנֵי יוֹסֵף

וְאָמַרְתֶּם אֵלָיו כֹּה אָמַר בְּנֵי יוֹסֵף.
(מה, ט')

ומאהבה. ובשנייה הזהירם בלשון של
ריחוק באמרו: ועתה, לא אתם
שלחתם אותי הנה, לומר להם, כשם
שאינן אני מתגאה בשליחותי, כן אתם
אין לכם להתגאות בחלקכם, וזה יורה
על תשובה מיראה.

מִקְרוֹ נַעֲלוּ אֵל-אֲבִי וְאָמַרְתֶּם אֵלָיו
כֹּה אָמַר בְּנֵי יוֹסֵף שְׂמֵנִי אֱלֹהִים
לְאֲדוֹן לְכָל-מִצְרַיִם רַגְזָה אֵלַי אֵל-
תַּעֲמִד. (מה, ט')

יש ליתן טעם לאומרו מִקְרוֹ, שהרי
נסמך פסוק זה לקודמו שם נאמר
וְעַתָּה. והוא גם לשון מהירות וזריזות.
וכאומרו וְעַתָּה עָלוּ אֵל-אֲבִי. ומה
תלמוד לומר מִקְרוֹ.

ויש לומר שסיבת המהירות שלא
יעכבו את תחילת הגלות כדי
שהגאולה גם היא תגיע בזמנה, לסוף
רד"ו שנה.

ולכן אמר רַגְזָה אֵלַי שכבר נחסרה
כמעט שנה מרד"ו, ולכן אמר מִקְרוֹ,
שאם יתעכבו יצטרכו להשלים ולְאָחֵר
את הגאולה בשנה.

לעומקו של מקרא ויגש

**והנה עיניכם ראות ועיני אחי
בנימין כי-פי המדבר אליכם.
(מה, יב')**

פירש"י כשם שאין בלבי שנאה על בנימין אחי שהרי לא היה במכירתו, כן אין בלבי שנאה עליכם. ופשוטו של רש"י מתייחס להזכרת השם בנימין.

**וייש ליתן טעם מדוע שינה בלשון
ואמר עיניכם ראות כי פי המדבר.
שהיה צריך לומר והנה אזניכם
שומעות ואזני אחי בנימין כי פי
המדבר אליכם, ומה שייך לומר עינים
רואות לפה מדבר.**

**וייש לומר כי כיוון בזה לפי הפשט,
שעיני בנימין אחיו, שהיה רגיל אצלו,
רואות צורת חיתוך האותיות של פיו
בעת היותו מדבר, וזה יכול להכיר
אחיו הקרוב יותר מאחרים.**

**ולעומקו של מקרא כיוון בזה
כדלקמן בפסוק [מה, כב'] תלפת
שמלת לאחים ולבנימין: ויתלף
שמלתיו, רמז להם שמלותיו הוחלפו
גם הם, ותיקן הנגע של הוצאת דיבה
ושם רע, ובוחר הוא את מלותיו,**

**יש לשאול מדוע הדגיש לומר פה
אמר בנה יוסף.**

**וייש לומר שכך אמר להם: אל תשנו
מדברי שאני אומר לכם לומר לאבי,
פה אמר בנה יוסף, פה ולא אחרת!
וכה תאמרו: שמני אלהים לאדון לכל-
מצרים.
שאם תשנו מדברי, לא יאמין לכם.**

**ואכן, בתחילה שינו מדברי יוסף,
ואמרו עוד יוסף חיי ופי-הוא משל
בכל-ארץ מצרים, בלא להזכיר שם
שמים. ולא אמרו ליעקב אביהם
כאשר צינם יוסף שמני אלהים לאדון
לכל מצרים, ומכיון שלא הזכירו שם
שמים כפי שאמר יוסף: שמני אלהים
לאדון לכל-מצרים, לכן ניפג לבו פי
לא-האמין להם. וכך אמר יעקב
לבניו: אם אין כאן שם שמים זה לא
יוסף! כי מידתו של יוסף היא: שם
שמים שגור בפיו (וכפירוש רש"י
לט, ג').**

**ומשנאמר [מה, כז'] ונדברו אליו את
כל דברי יוסף אשר דבר אליהם,
כלומר שמני אלהים, מיד ותחי רוח
יעקב אביהם.**

לעומקו של מקרא ויגש

וכשעמד יעקב לפני פרעה היה בן ק"ל לחייו, ובקל לחייו **מקלו** התברך פרעה שיעלה הנילוס לרגליו, וכנאמר לעיל **שהקל** בלי וא"ו הוא הקל ממנו מתברכים הגויים. ולא השכיל פרעה להבין את המשמעות הפנימית של בוא יעקב למצרים שהיא התחלת הגלות, אלא רק במשמעות חיצונית של ביאת יעקב להתראות עם בנו ולשבור שבר במצרים.

ולכן נאמר **והקל נשמע בית פרעה**. לבית פרעה נשמע **הקל** חסר וא"ו. אך במשמעות הפנימית, עם ישראל שומע את הקול עם וא"ו לקיים ברית בין הבתרים ממנה תצמח גאולת עם ישראל להיותו עם אחד לצאת מעבדות לחירות לעבודת השם ותורתו ולקבלת התורה במידת התפארת היא הוא"ו של הקול קול יעקב.

**ואתה צניטה זאת עשו קחו-לכם
מארץ מצרים עגלות לטפכם
ולנשיכם ונשאתם את-אביכם
ובאתם** (מה, יט')

וכשם שמעולם לא נתכוון לבנימין, כן כוונתו עתה טהורה אליהם.

**והקל נשמע בית פרעה לאמר באו
אתי יוסף** (מה, טז)

והקל חסר וא"ו. כדלעיל **והתברכו** בזרעו **כל** גויי **הארץ** **יעקב** **אשר-שמע** **אברהם בקלי** [תולדות כו ד-ה]. וכן **הקל** **קול** **יעקב** **והימים** **גוי** **עשו** [כו, כב] **הקל** **חסר** **וא"ו**.

ועל דרך הרמז והסוד, **והקל** בלי וא"ו הוא הקל ממנו מתברכים הגויים, כי הם שומעים את הקל **החיצוני**, בלי מתיקות התורה, **בלי הוא"ו המקשרת** **ביננו** **ובין בורא עולם**, ולכן כשאמר והתברכו בזרעך כל גויי הארץ נאמר **בקלי**, בלי וא"ו.

אך **הקל** **קול** **יעקב**, הקול השני הוא עם וא"ו, שהוא חיבור התפארת בין שמים וארץ, הוא הקול הפנימי של התורה עם מתיקות התורה, הקול המחובר למסובב הסיבות, ועליו נאמר כשהקול קול יעקב אין הידים ידי עשו.

לעומקו של מקרא ויגש

וישאייר את הפכים הקטנים מאחוריו, ולא יותר לכדו. ולא יותר לבדו לקחתם, וכוונתו בזה שלא יהיה עם לבדד ישכון, אלא יהיה כאחד המצרים.

ויוסף, איך יאמר זאת לאביו כנגד כיבוד אב, וכנגד ייעודו של עם ישראל של ובגויים לא יתחשב, ומצד שני כיצד יעבור על ציווי פרעה.

ואשר על כן התחכם יוסף לומר את אשר עם לבו מבלי לשנות מכוונת פרעה: **ועינכם אל-תִּחַס על-פְּלִיְכֶם מלקחת אותם**, כלומר אל תאמרו הלא כל טוב מצרים לי הוא ומה לי לקחת כלים קטנים, **אלא אדרבה, אע"פ שטוב כל ארץ מצרים לכם** הוא, עינכם אל תחס מלקחתם.

והתיבה כי [כי טוב כל ארץ מצרים לכם הוא] ישמש בהוראה של **אע"פ**. ומה שאמר פרעה **ועינכם** ללא יוד ובלשון יחיד, אמר גם יוסף כן והתכוון לעין יעקב. שתהיינה עיניכם כעין יעקב, ככתוב (דברים לג, כח): **וישכן ישראל בטח בדד עין יעקב**.

ועינכם אל-תִּחַס על-פְּלִיְכֶם פי-טוב כל-אַרְץ מִצְרַיִם לָכֶם הוּא. (מה, כ')

ועינכם. מובא במנחת שי. חסר יוד תניינא, [כלומר היוד בין ה-נ וה-כ], והוא יחיד במקרא. והנון בשוא נע. ולא בצירי. כי הוא לשון יחיד. עכ"ל. ויש ליתן טעם מדוע שינה הכתוב לומר **עינכם בלשון יחיד**.

ושמא י"ל, דפרעה, נתן עין הרע בממונם, ואמר להם כאדם שכביכול מטיב עם חבירו, אך למעשה מכשילו בעצה שאינה הוגנת לו. וכיוון דבריו לומר שלא יחוסו על כליהם וישאירום הפקר בארצם, וישתמשו רק בכלי מצרים, כדי שיהיו תלויים בו ובטובתו.

אך עדיין יש ליתן טעם מדוע נכלל זה בציווי של העגלות. [ואתה צויתתה זאת עשו קחו-לכם מארץ מצרים עגלות לטפכם, ועינכם אל תחס וכו']. ושמא יש לומר שידע פרעה מיוסף שבית אביו מקפיד על הכלים הפחותים, לכן ציווהו שיאמר להם לא להקפיד, כי טוב כל ארץ מצרים לכם הוא.

לעומקו של מקרא ויגש

מה שנאמר על ידי פרעה הם הדברים האלה: **וְאַתָּה צְוִייתָהּ זֹאת עֲשׂוּ קחו-לְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עֲגֻלוֹת לְטַפְכֶם וְלִנְשִׁיכֶם וּנְשֹׂאתֶם אֶת-אֲבִיכֶם וּבְאֵתָם (מה,ט)**

ומה שנאמר על ידי יוסף עצמו הוא הפסוק הבא (מה,כ'): **וְעֵינֵיכֶם אֶל-תַּחַס עַל-כְּלִיכֶם כִּי-טוֹב כָּל-אֶרֶץ מִצְרַיִם לְכֶם הוּא, זֶה נֹאמֵר עַל יַדֵי יוֹסֵף.**

וּמַעֲתָה, יֵשׁ לְבֹאֵר לְפִי זֶה מְדוּעַ יֹאמֵר יוֹסֵף עֵינֵיכֶם בְּלִשׁוֹן יַחִיד.

ולעומקו של מקרא יש לומר, שברכם בזה בברכה שהתברך הוא. בן פורת יוסף בן פורת עלי עין. כשם שהוא מתעלה מעל עין הרע, כן יתעלו גם הם מעל עין הרע, ועינכם אל תחוס מלקחת גם את הפחות שבכלים. שכן זו היא מידתו של יעקב בצניעות וענוה לחוס על היפה ועל הפחות שבכלים.

ורמז להם בזה, שלא יזלזלו במה שנראה להם פחות מהם כפי שנהגו בו.

ועל דרך הצח, אם תבודד את ה"ע" [שהיא גימטריה של שבעים אומות העולם] מיעקב, נשאר יבק, שהוא ראשי תיבות של יחוד ב'רכה וק'דושה.

ורמז להם בזה שעל אף גלותם יתקיימו בהם יחוד ברכה וקדושה של וישכון ישראל בטח ביד עין יעקב, כאשר ינתר יעקב לבדו ובגויים לא יתחשב.

וַיַּעֲשׂוּ-כֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנוּ לָהֶם יוֹסֵף עֲגֻלוֹת עַל-כִּי פָרַעַה וַיִּתְּנוּ לָהֶם צִדָּה לְדָרָךְ (מה,כ')

בדעת זקנים מבעלי התוספות מובא בשם הרב יעקב שדברים אלה [וְעֵינֵיכֶם אֶל-תַּחַס עַל-כְּלִיכֶם כִּי-טוֹב כָּל-אֶרֶץ מִצְרַיִם לְכֶם הוּא] יוסף אמרם מעצמו. וכוונתו תהיה כעניין המוסבר לעיל, שדברי יוסף באו לרצות את אביו מחד, וגם את פרעה מאידך. ולפי זה יש לחלק את שני הפסוקים:

לעומקו של מקרא ויגש

ותיקן הנגע של הוצאת דיבה ושם רע, ובוחר הוא את **מְלוֹתָיו**, וזה שאמר לעיל [מה, יב'] וְהָגָה עֵינֶיכֶם רְאוֹת וְעֵינֵי אָחֵי בְנֵימִין פִּי-פִי הַמְדַבֵּר אֲלֵיכֶם, לא אותו פה של הוצאת דבה אלא פה מתרצה ומפייס.

ואשר על כן הבדיל את בנימין מהם בנותנו לו שְׁלֹשׁ מְאוֹת פְּסָף וְחֲמֵשׁ חֲלָפֹת שְׁמֹלֶת, לומר שאדם צריך לכסוף להחליף לבושו החיצוני בכל חמשת חלקי הנפש, שהם נר"ן ח"י, נפש רוח נשמה חיה יחידה, ובזה יחזק יצרו הטוב הנמצא **בימין הלב**, וירגזו על יצרו הרע הנמצא לשמאלו, ולכן אמר **וּלְבְנֵימִין נָתַן**, לאשר בימין, והיינו ליצר הטוב, לחזקו על השמאל, ולכן נתן לו שלש מאות כסף. ויכוון **בשלוש מאות** לומר זה האות של התיקון, לקחת **מְאוֹת-הַכִּיסוּפִין** של הימין ולתת על **שַׁל הַשְּׂמֵאל**, וכן יעשו כולם והכל יבוא על מקומו בשל"ו"ם. ובשל"ו"ם הוא נוטריקון **שלוש מאות**. והוא אות משם השם ש-די, שבו בירך יעקב את בניו באומרו: **ואל ש-די יתן לכם רחמים**.

לכן נאמר **לְכֻלָּם נָתַן לְאִישׁ חֲלָפֹת שְׁמֹלֶת וּלְבְנֵימִין נָתַן שְׁלֹשׁ מְאוֹת פְּסָף וְחֲמֵשׁ חֲלָפֹת שְׁמֹלֶת**.

דרשת חֲלָפֹת שְׁמֹלֶת

לְכֻלָּם נָתַן לְאִישׁ חֲלָפֹת שְׁמֹלֶת לְבְנֵימִין נָתַן שְׁלֹשׁ מְאוֹת פְּסָף וְחֲמֵשׁ חֲלָפֹת שְׁמֹלֶת [מה, כב']

לעומקו של מקרא, ועל דרך הרמז והמוסר, רמז להם יוסף על השינוי שחל בו עת זנח את חיצוניותו **והחליפה** בעבודתו הפנימית. וכפי שנתבאר בפרשת מקץ על הפסוק [מא, יד'] **וַיִּשְׁלַח פָּרְעֹה וַיִּקְרָא אֶת-יֹסֵף וַיְרִיצֵהוּ מִן-הַבּוֹר וַיַּגְלַח וַיַּחְלֶף שְׁמֹלֹתָיו וַיָּבֵא אֶל-פַּרְעֹה**. באומרו **וַיְרִיצֵהוּ מִן-הַבּוֹר** נתכוון לאותו הבור שאליו השליכוהו, מן הבור ההוא שבמדבר נועד לצאת מן הבור שבמצרים למלוך, ובצאתו מן הבור זנח את חיצוניותו. וכנגד מה שהיה מסלסל בשערו נאמר **וַיַּגְלַח** וכנגד מה שהפשיט מעליו את זכרון הכותנת שהפשיטו מעליו נאמר **וַיַּחְלֶף שְׁמֹלֹתָיו**. ומעתה מתהדר הוא לפני קונו **בלבוש פנימי של ענוה** ובכך זכה למלוך.

וכנגד מה שנאמר **וַיַּחְלֶף שְׁמֹלֹתָיו**, רמז להם **שְׁמֹלֹתָיו** הוחלפו גם הם,

לעומקו של מקרא ויגש

עֲשֶׂהָ תִמְרִים שמצותה של הנר בתוך עשרה טפחים.

וְעֵשֶׂר אֶתְנֶת כנגד עשר ספירות המאירות את העולם על ידי הנרות.

אֶתְנֶת רמז לנרות חנוכה:

א - אור הנרות

ת'נ'ת - ארבע נרות ועוד ארבע נרות
[ת בגימטריה קטנה 4]

וה-**ג** בתוך הוא ה**נר** הנוסף להשתמש לאורה.

נְשֵׂאת בָּר וְלָחֶם וּמִצּוֹן, בָּר הוא
כינוי לךשנות של הקב"ה, וכן נאמר על רשב"י ובנו דעיילי בבר. **וְלָחֶם** הוא מלחמתה של תורה. **וּמִצּוֹן** הוא מזון רוחני לנשמה הן של לימוד התורה והן של עבודת התפילה.

וּלְאֲבִיו שְׁלַח כְּזֹאת ירמוז כנוטריקון:
ולאביו שְׁבַשְׁמִים

שְׁלַח - שמן להדלקה ח' ימים

כְּזֹאת - כמוסיף והולך עד זאת
חנוכה.

כְּזֹאת עֲשֶׂהָ רמז לחיתום הדין בזאת חנוכה כמו בעשרה בתשריהוא יום הכפורים.

ועוד על דרך הרמז אמר **עֲשֶׂהָ תִמְרִים**. שלא יקפיד על עשרה אחים,

ועל דרך הצה, ובשימת לב, אצל האחים הוסיף ו' באומרו **תְּלַפֹּת שְׂמֶלֶת**, ואצל בנימין אמר בלי ו': **וּלְבִנְיָמִן נָתַן שְׁלֹשׁ מְאֹת פָּסָף וְחֶמֶשׁ תְּלַפֹּת שְׂמֶלֶת**. כי האות ו' תוֹרָה על חיבור להקב"ה. ובנימין שמעולם לא התנתק מבוראו, אין צריך לחיזוק ה-ו', והם שעשו מה שעשו, צריכים הם לחיזוק ה-ו' הוא הקשר עם בוראם.

לכן אצל האחים אמר **תְּלַפֹּת** עם ו'.

ואצל כולם אמר **שְׂמֶלֶת** בלי ו' ורמז בזה שעיקר עבודת האדם היא הלבוש הפנימי המחובר ממילא בפנימיותו להקב"ה ואינו צריך סיוע מבחוץ.

ורמז בזה אל מילת ה**לב**, שהקב"ה אומר לו לאדם הריני עמך על **שְׂמֶלֶת** לבבך לפני.

וּלְאֲבִיו שְׁלַח כְּזֹאת עֲשֶׂהָ תִמְרִים
נְשֵׂאים מְטוֹב מְצַרִּים וְעֵשֶׂר אֶתְנֶת
נְשֵׂאת בָּר וְלָחֶם וּמִצּוֹן לְאֲבִיו לְדָרֶךְ
(מה, כג')

ליכא מילתא דלא רמיזא באורייתא.

כְּזֹאת רמז לזאת חנוכה.

לעומקו של מקרא ויגש

וישלח וילכו. אלא למדם הלכות תפילת הדרך. שקודם יצאו לדרך וילכו, ורק אחר כך בצאתם את העיר יאמרו תפילת הדרך ואז לא תרגו עליכם הדרך.

אל תרגזו בדרך. ודרשו חז"ל אל תתעסקו בדבר הלכה. והכוונה שלא יטרחו במשא ומתן של הלכה שלא תכבד עליהם הדרך, ומתוך כך יבוא לריב גם על דברים אחרים. **אבל דבר הלכה בדרך ללא משא ומתן עדיף ויש בו שמירה מעולה.**

ועל דרך הסוד, יש נוהגים לכן להוסיף בסוף תפילת הדרך מאמרים ופסוקים של שמירה ובהם:

יחיד ורבים הלכה כרבים. שיש בה סגולה לשמירה כפולה. שהוא כפסק הלכה ללא עוררין, ולכן לא ירגזו בדרך בדבר הלכה, **ועוד** שיש בו ר"ת של המלאך הממונה על הדרכים. **יוה"ך.** ולכן נוהגים להוסיף גם פסוק

כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך, **שסופי** תיבות שלו הם שם המלאך הנזכר, בתוספת השם **כלך**

ואמר **תמרים** לשבת, שהרי גם לחמור יש מנהיג, והחמור לא ידע דרכו בלתי מנהיגו. כן אחיו נהגו על פי השגחה.

וישלח את-אחיו וילכו ויאמר אלהם אל-תרגזו בדרך (מה, כד')

וישלח. נאמר בבניין פעל כבד, ולא נאמר **וישלח**, בבניין קל. שמרוב תדהמתם לא יכלו לעזוב. כמאמינים וכחולמים, כאדם החוזר על הראשונות בדעתו ומשחזר כל המאורעות לפי התגלית האחרונה. **ועוד** שחששו כיצד יגיב אביהם, וכן מה יהיה אתם עתה בדרך, מי יאשים את מי. לכן היה קשה להם לעזוב, עד שהוצרך יוסף לשלחם. ולזאת אמר להם יוסף **אל תרגזו בדרך.** אין לכם יותר לדאוג כי כל ההרגזות כבר עשיתי, ומעתה לא תרגזו בדרך.

ועהוד אפשר לומר שהבטיח להם בזאת שלא תרגז עליהם הדרך.

אל תרגזו בדרך. לכאורה היה צריך קודם לומר אל תרגזו בדרך, ואח"כ

לעומקו של מקרא ויגש

בדרך", בדבר הלכה, ובכך
מנע מהם יוסף לדבר בענייניו.

כִּי לֹא-הָאֱמִין לָהֶם

וַיִּפְגַּע לְבָבוֹ כִּי לֹא-הָאֱמִין לָהֶם
(מה, כו').

יש לשאול, מדוע לא יאמין להם,
והרי לרגע מיוחל זה המתין וציפה
וחכה כאומרו (לז,יא) 'וְאָבִיו שָׁמַר
אֶת-הַדָּבָר, וְעוֹד, הָרִי נֹאמֵר (לז,לה)
וַיִּמָּאֵן לְהַתְנַחֵם וּפִירַשׁ"י שֵׁם אֵין אָדָם
מִקְבֵּל תַּנְחוּמִין עַל הַחַי (והוא מב"ר
פד, כא).

ועל דרך הפשט, לא האמין להם כי
לא אמרו לו את כל דברי יוסף,
וכפירוש רש"י עה"פ וַיִּדְבְּרוּ אֵלָיו אֵת
כָּל דְּבָרֵי יוֹסֵף אֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵהֶם, סימן
מסר להם, במה היה עוסק כשפירש
ממנו, בפרשת עגלה ערופה, זהו
שנאמר וירא את העגלות אשר שלח
יוסף, ולא נאמר אשר שלח פרעה.
ומשמסרו לו סימן זה, מיד נִתְחַי רֵוֶת
יעֲקֹב אֲבִיהֶם.

היוצא מסופי תיבות של המשך הפסוק
לשמרך בכל דרכיך.

ועוד על דרך הצח, תרגז"ו הוא מנין
תרי"ג בתוספת ג' והוא רמז למשא
ומתן בהלכה, של שני כתובים
המכחישים זה את זה עד שיבוא הכתוב
השלישי ויכריע ביניהם. וכאילו אמר
להם שדבר הלכה בדרך הוא בכל
תוסיף.

ועוד י"ל, שעל ידי הציווי אל תרגזו
בדרך, וכפי שפירשו חז"ל אל תתעסקו
בדבר הלכה, על ידי כך בחכמתו מנע
מהם יוסף מלדבר בדרך על כל עניין
מכירתו.

שהרי כל מכירתו נבעה מדיון הלכתי
ביניהם כמבואר בלעומקו של מקרא
לפר' וישב. האם יש לו דין רודף, או
מורד במלכות, או מבזה אחיו הגדולים
שהוא עבירה על כבוד אב, והאם הוא
צדק בכל המחלוקות ההלכתיות אם יש
לבהמה דין של אבר מן החי מיד לאחר
השחיטה בעודה מפרכסת, ועוד כפי
שמובא במפרשים על הוצאת הדיבה
המפורשת בו. ולדיונים הלכתיים אלו
התכוון יוסף בצוותו אותם "אל תרגזו

לעומקו של מקרא ויגש

אמר יעקב לבניו, אם כך אמר, שְׁמַנִּי אֱלֹהִים, הרי זה יוסף. וכפירוש רש"י כז, כא': על הפסוק גֵּשָׁה-נָא וְאִמְשָׁנָה בְּנֵי. אמר יצחק בלבו, אין דרך עשו להיות שם שמים שגור בפיו וזה אמר כי הקרה ה' אלהיך.

כי כן לימד יעקב לבניו יוסף, להיות שם שמים שגור בפיו.

הב', כי לא האמין להם במה שאמרו וְכִי-הוּא מִשָּׁל בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרָיִם. שאין דרגת מִשָּׁל מתאימה ליוסף, לחפש שררה לעצמו. אלא באמרם שְׁמַנִּי אֱלֹהִים לְאֶדְוֹן לְכָל-מִצְרָיִם ידע כי זה יוסף. שקבל אדנות מאלקים ובזה הוא אדון לארציות וליצרים. ואדון הוא מעל דרגת המושל. שאינו רק כגבור המושל ביצרו, אלא אדון על כל יצריו. מיד וַתֵּלֵךְ רֵיחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם.

הג' כי לא האמין להם כבר בתחילה, כשהביאו לפניו את הכתנת בדם. ואע"פ שאמרו שדם שעיר עזים דומה לדם אדם, מי כיעקב שמבין במקנה בבקר ובצאן באשר רעה את צאן לבן ארבע עשרה שנה, ועוד הִרְכָּה צאנו שש שנים עקודים נקודים וברודים

ולעומקו של מקרא יש לומר כמה תשובות בדבר, מדוע לא האמין יעקב לבניו באמרם כי עֹד יוֹסֵף חֵי וְכִי-הוּא מִשָּׁל בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרָיִם.

הא', לא האמין להם, שהרי שינו מדברי יוסף. שהרי יוסף צוה אותם מִהֲרֹוּ וְעֲלוּ אֶל-אֲבִי וְאֶמְרָתֶם אֵלָיו כֹּה אָמַר בְּנֵי יוֹסֵף, כֹּה ולא אחרת! שְׁמַנִּי אֱלֹהִים לְאֶדְוֹן לְכָל-מִצְרָיִם. והם לא אמרו ליעקב אביהם כאשר צִיָּנָם יוסף להזכיר שם שמים, אלא רק וַיִּגְדּוּ לוֹ לְאֹמֵר עֹד יוֹסֵף חֵי וְכִי-הוּא מִשָּׁל בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרָיִם. ולא הזכירו שם שמים כפי שאמר יוסף.

ולכן וַיִּפַּג לְבֹו פִי לֹא-הָאֱמִין לָהֶם. וכך אמר יעקב לבניו: אם אין כאן שם שְׁמַיִם זה לא יוסף! כי מידתו של יוסף היא: שם שמים שגור בפיו (וכפירוש רש"י לט, ג').

מיד וַיִּדְבְּרוּ אֵלָיו אֵת כָּל דְּבָרֵי יוֹסֵף אֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵהֶם, ומה הם כָּל דְּבָרֵי יוֹסֵף, היינו שְׁמַנִּי אֱלֹהִים לְאֶדְוֹן לְכָל-מִצְרָיִם.

לעומקו של מקרא ויגש

טעמן בלשון משנה וכמו **מאין הפוגות באיכה, וריחו לא נמר** מתרגמינן לא פג, בירמיהו. והוא לפי הפשט.

ולעומקו של מקרא יבוארו דברי רש"י כמין חומר, לרמוז כאן כי לבו האבל כבאיכה, היה מאין הפוגות, ולכן לא האמין להם וכנ"ל.

ואשר על כן נאמר בתחילה **ויפג לבו**. שהרי אביו שמר את הדבר. וקוה ויחל שריח צדיקותו של יוסף לא יוחלף ולא יומר.

ועתה מששמע שם השם היוצא מפי יוסף ידע כי נשאר בצדיקותו. ולכן כששמע ששלח ההודעה בשם השם, וגם ראה את העגלות, מיד **נתחיי ריח יעקב אביהם**.

ועוד, לפירש"י מאי **נחלף**. שהגלות מפגיגה ריח הקדושה של ארץ הקודש ולא רצה להאמין כי עתה יפוג טעמו ויהא **נחלף** עם טעם הגלות.

וינדברו אליו את כל דברי יוסף אשר דבר אלָהֶם. ואכן יש לשאול **מדוע מתחילה** לא אמרו לו כפי שצוה אותם יוסף "כה אמר בנך יוסף שְׁמַנִּי אֱלֹהִים לְאֶדֹן לְכָל-מִצְרָיִם" [מה, ט].

לבנים ושחורים וטלואים בשקתות המים ובפיצול המקלות אצל שקתות המים. ואע"פ שאמר טרף טרף יוסף, היה זה משום רוח הקדש שנצנצה בו גבי אשת פוטיפר, אבל ודאי לבו סרב להאמין להם.

ואם כן תגדל הקושיה מדוע עתה לא האמין. וי"ל כי האמין גם האמין, כי לזה המתין כ"ב שנה. אבל להם לא האמין. וזה כוונת הכתוב **ויפג לבו, נחלף**. שמצד אחד **מאמין הוא כבר מתחילה** שעוד יוסף חי. מצד שני אין הוא מאמין להם. לכן נחלף הלב מזה לזה ומזה לזה.

הד' לא האמין להם, לא מְלֹאֵו לבו להאמין כי החלה תקופת השעבוד של רד"ו שנה, והיה בבחינת **נאֶשֶׁר יגְרַתִּי יבא לי** [איוב ג, כה]. וזה שאמר לו יוסף רד"ה אלי אל תעמוד, שאם תעמוד, תחלוף שנה מהשעבוד של רד"ו, ונצטרך להשלימה על חשבון שנת הגאולה. והקב"ה אמר "שנת גְּאוּלֵי בְּאֵה".

וזה שפירש רש"י עה"פ **ויפג לבו**. נחלף לבו והלך מלהאמין לא היה לבו פונה אל הדברים לשון מפגיגין

לעומקו של מקרא ויגש

בצדיקותו. לכן שלח לו **שְׁמֵנֵי אֱלֹהִים**. שם שמים שגור בפיו. **ואם** היה שולח לו רק את דבריו **שְׁמֵנֵי אֱלֹהִים**, אולי שם שמים שגור בפיו מתוך הַרְגֵל, אך התורה נשתכחה ממנו. לכן שלח לו **שני הסימנים**. שם שמים שגור בפיו, ועוסק הוא בתורה שלא נשתכחה ממנו.

ועוד רמז לו בזה שאדון הוא על יצריו, וכן שהתקיים באחיו ידינו לא שפכו את הדם הזה, כנאמר בעגלה ערופה.

וַיִּרְא אֶת-הָעֵגְלוֹת אֲשֶׁר-שָׁלַח יוֹסֵף.

ויש לשאול, והרי פרעה הוא שצוה לשלוח את העגלות, ולא יוסף, שהרי כך אמר פרעה ליוסף "ואתה צְנִיטָה זאת עשו, קחו לכם מארץ מצרים עֵגְלוֹת לטפכם ולנשיכם ונשאתם את אביכם ובאתם". ומה הוא שאמר הכתוב **וַיִּרְא אֶת-הָעֵגְלוֹת אֲשֶׁר-שָׁלַח יוֹסֵף**.

ולעומקו של מקרא, ועל דרך הלשון, יש לַיִשָּׁב ולומר, שהמלה עֵגְלוֹת משתמעת לשני פנים:

וי"ל שתפסו לשון אחרון, שאמר להם **בסוף דבריו** [מהיג'] "**וְהַגְדַתְּם לְאָבִי אֶת-כָּל-כְּבוֹדִי בְּמִצְרָיִם וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר רְאִיתֶם**".

דרשת הַעֵגְלוֹת

וַיִּרְא אֶת-הָעֵגְלוֹת אֲשֶׁר-שָׁלַח יוֹסֵף לְשֵׂאת אֹתוֹ וְנִתְחַי רִיחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם (מה, כו')

פירש רש"י סימן מסר להם, במה היה עוסק כשפירש ממנו, **בפרשת עגלה ערופה**, זהו שנאמר **וירא את העגלות אשר שלח יוסף**, ולא נאמר אשר שלח פרעה.

ומעתה, יש ליתן טעם מדוע יצטרך יעקב גם את הסימן של העגלות שהם כנגד עגלה ערופה, וגם במה שאמר יוסף שְׁמֵנֵי אֱלֹהִים לְאֶדְוֹן לְכָל-מִצְרָיִם.

ויש לומר, שאם היה שולח לו רק את סימן העגלות, סימן הוא למה שהיה עוסק אז, כשפירש ממנו. ומי יאמר שגם עתה עוסק בתורה. ואולי חי הוא חיי גוף, אך אינו עומד עוד

לעומקו של מקרא ויגש

בהמות כצווי של פרעה, שלח לו יוסף משלו גם **עגלה** הרתומה ל**עגלה**.

והיינו **עגלות**. שכן בלשון רבים **עגלה** ו**עגלה**, **עגלות** הן. וזה פירושו של הנאמר **וַיֵּרָא אֶת-הָעֵגְלוֹת אֲשֶׁר-שָׁלַח יוֹסֵף. אֵת הָעֵגְלָה הַרְתוּמָה לְעֵגְלָה.** והיינו **עגלות**.

ובתרגום יונתן בן עוזיאל תרגם **וְאַתָּה צְוִיָּתָה זֹאת עֲשׂוּ קָחוּ-לְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עֵגְלוֹת לְטַפְּכֶם וְלְנִשְׁיֹכֶם וּנְשֵׂאתֶם אֶת-אֲבִיכֶם וּבְאֵתֶם:**

וְאַתָּה צְוִיָּתָה וְאַתָּה יוֹסֵף מְפַקֵּד בְּאֵיקָר אֶבֶד וְאַתָּה יוֹסֵף מְצוּוָה אֶתָּה בְּכִיבּוּד אֲבִי, בְּגִין כִּן אֵימַר לְאַתָּה דָּא עֵיבִידוּ סִיבּוּ לְכוּן מְאַרְעָא דְמִצְרַיִם סְדִנִּי דְמִינְגִדּוּ בְּתוֹרְתִי לְסוּבְרָא בְּהוֹן נִת טְפִלְכוֹן וְנִת נְשִׁיכוֹן וְנִתִּטְלוֹן נִת אֲבוּכוֹן וְנִתִּתוֹן.

לְכוּן אֲמוֹר לְאַתָּה זֹאת עֲשׂוּ קָחוּ-לְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עֵגְלוֹת, סְדִנִּי דְמִנְגִדּוּ בְּתוֹרְתִי, כְּלוּמַר מְרַכְבּוֹת רְתוּמוֹת לְשׁוֹרִים, לְקַחַת בְּהֵן אֶת טַפְּכֶם וּנְשֵׁיכֶם,

וּנְשֵׂאתֶם אֶת-אֲבִיכֶם וְנִתִּטְלוֹן נִת אֲבוּכוֹן וּבְאֵתֶם וְנִתִּתוֹן.

הא' **עגלות** שהן רבוי של **עגלה**, והן **מרכבות** הנמשכות על ידי בהמות. ובסמיכות נקראות **עגלות**, כמו **עגלות** צב של גרשון ומררי, תרומת הנשיאים. הב' **עגלות** שהן **הבהמות** עצמן, והן ריבוי של **עגלה**, נקבה של **עגל**. כמו **עגלה** ערופה. ובסמיכות גם הן נקראות **עגלות**.

ואשר על כן, יש לומר, שפרעה אמר ליוסף לשלוח לאביו עגלות שהן מרכבות.

ויוסף הוסיף עליהן משלו ושלח לו **עגלה** ערופה. להזכיר לו **עגלה** ערופה.

[ואף על פי שאת הסימן "עגלה ערופה" שהיו עוסקים בו, מסר להם בעל-פה, מכל מקום גם רמז לו במה ששלח לו **עגלות** בהמות].

ועדין יש לשאול, לכאורה, לטעם זה ששלח לו סימן, די בעגלה אחת. והכתוב אומר **וַיֵּרָא אֶת-הָעֵגְלוֹת אֲשֶׁר-שָׁלַח יוֹסֵף.** ויש לומר בדרך הלשון, שבנוסף ל**עגלות** הרתומות לשאר

לעומקו של מקרא ויגש

חשיבות. שמשום חשיבותו שלח לו
עַגְלוֹת שהן **עַגְלָה** ו**עַגְלָה** אשר אין
רשות לאף אחד להוציאה ממצרים.

וְאַתָּה צְוִייתָהּ נָא תַעֲשֶׂוּ (מה, יט)
וְאַתָּה צְוִייתָהּ. עם ה"א בסוף תיבה.
זו ה"א של שם השם, והיינו דאמר לו
פרעה ו**אנת יוסף מפקיד באיקר אבך**,
ואתה יוסף שאתה מופקד ומצווה על
כבוד אביך. וכאלו השם הוא המצווך.

וַתְּהִי רוּחַ יְעֻקֵּב אֲבִיהֶם (מה, כז').
לכאורה אין תלמוד לומר **אֲבִיהֶם**,
שאנו יודעים שהוא אביהם. ומה
תלמוד לומר אביהם. אלא לומר לך
שבגלל בניו הסתלקה ממנו רוח
הקדש, ועתה בזכותם חזרה אליו.

וַיֵּאמֶר יִשְׂרָאֵל רַב עוֹד-יוֹסֵף בְּנִי
חַי אֵלֶיךָ וְאֶרְאֶנּוּ בְּעֵרָם אָמוֹת
(מה, כח')

ויש ליתן טעם לאומרו **רב**. ומדוע
שינה מידתו מלומר **יש-לי-כל**

שהרי מאז ומעולם לא היה אפשר
להוציא ממצרים **עַגְלָה**, אבל שוורים
כן, ולכן תרגם **סְדֵנֵי דַמְנַגְדָן בְּתוֹרְתֵי**,
כלומר **מרכבות רתומות לשוורים**.

ואם כן יש לשאול כיצד יעבור יוסף
על דברי פרעה ועוד יוסיף על דבריו
להוציא עבור אביו גם **עַגְלוֹת**, שהן
עַגְלָה ו**עַגְלָה**.

ויש לומר כי כך פירש דבריו של
פרעה: מכיון שחילק פרעה בדבריו **בין**
עַגְלוֹת ל**טַפְכֶם** ו**לְנַשְׂיֵכֶם** ו**ובין** ו**וּנְשֵׂאתֶם**
אֶת-אֲבִיכֶם ו**בְּאִתְּכֶם**, **מעתה** ל**טַפְכֶם**
ו**לְנַשְׂיֵכֶם** **קחו עַגְלוֹת** והם **סְדֵנֵי**
דַמְנַגְדָן בְּתוֹרְתֵי, אבל **אֶת-אֲבִיכֶם** לא,
אלא **וּנְשֵׂאתֶם אֶת-אֲבִיכֶם** ובאתם.

ומכאן יכול היה יוסף ללמוד שאת
אבא נושאים בדרך אחרת. ולכן היה
יכול לשלוח לו **עַגְלָה** ו**עַגְלָה**, והוא
לשם סימן.

והיינו דכתיב (מה, כז') **וַיֵּרָא אֶת-**
הָעַגְלוֹת אֲשֶׁר-שָׁלַח יוֹסֵף לְשֵׂאת אֹתוֹ.

דייקא נמי, אשר שלח יוסף ולא אשר
שלח פרעה.

ועוד יש לדייק, אומרו **לְשֵׂאת אֹתוֹ**
הוא גם לשון נשיאה וגם לשון

לעומקו של מקרא ויגש

אָנְכִי אֶרְדַּע עִמָּךְ מִצְרִימָה וְאֶנְכִי
אֶעֱלֶךָ גַּם-עֲלֶיךָ וְיוֹסֵף יֵשִׁית יָדָו
עַל-עֵינַיִךָ (מו, ד')

במסכת ברכות (נו עמ' ב') דרשו:
הרואה גמל בחלום מיתה נקנסה לו מן
השמים והצילוהו ממנה אמר רבי חמא
ברבי חנינא מאי קראה אָנְכִי אֶרְדַּע
עִמָּךְ מִצְרִימָה וְאֶנְכִי אֶעֱלֶךָ גַּם-עֲלֶיךָ.

ופירש רש"י בגמ' גַּם-עֲלֶיךָ קרוב
לנוטריקון גמל. [גַּם-עֲלֶיךָ].

ועדיין מאמר זה. צריך ביאור, מניין
למדו מכאן הרואה בחלום, ומה
שייכות גמל לכאן.

ולביאור מאמר זה יש לצרף את
הפסוקים הקודמים: {א} וַיִּסַּע יִשְׂרָאֵל
וְכָל-אֲשֶׁר-לֹו וַיָּבֵא בְּאֵרֶה שֶׁבַע וַיִּזְבַּח
זִבְחִים לְאֱלֹהֵי אָבִיו וַיִּצְחַק:

וַיִּזְבַּח זִבְחִים וְהֵם זִבְחֵי תוֹדָה עַל
הטוב אשר גמלהו ה' בהחזירו לו את
יוסף. ולכן דרשו הרואה גמל, מלשון
גמילות חסדים שעשה עמו הבורא.

[בראשית לג,יא], וכאילו ח"ו תפש
לשון עשו שאמר יֵשׁ-לִי רֶב. [בראשית
לג,ט].

בדרך הפשט פירש רש"י רב לי עוד
שמחה וחדוה, הואיל ועוד יוסף בני
חי. ומאחר ורוב שמחה וחדוה הם
ריבוי רוחני, אין זה שייך לעשו.

ולעומקו של מקרא ועל דרך
הטעמים ובשימת לב, המלה "רב" [רַב
עוֹד-יוֹסֵף בְּנֵי חַי] מוטעמת בטעם
תביר. ותביר בארמית הוא לשון
שבירה, לומר שנשברה מלכות עשו
הנקראת "רב" ומדוע, כי עוד יוסף בני
חי. ואשר על כן אין לחשוש מן הגלות,
ומיד אמר "אלכה ואראנו".

וכאומר: עד עתה נצטערתי על
היעלמות יוסף שהוא להבה השורפת
את התרברבותו של עשו. וכאילו
נותרתי חסר כל. ועתה חזרה הלהבה
ביתר שאת, וממילא חזרתי למידת יש
לי כל, ואם כן אין סיבה לחשוש מן
הגלות, לכן אֶלְכֶה וְאֶרְאֶנּוּ בְּטָרֵם
אָמוֹת.

לעומקו של מקרא ויגש

וְאֵת-יְהוּדָה שְׁלַח לְפָנָיו אֶל-יֹסֵף
לְהוֹרֹת לְפָנָיו גְּשֵׁנָה וַיָּבֵאוּ אֶרְצָה
גְּשֵׁן (מו, כח')

לְהוֹרֹת לְפָנָיו פִּירַשׁ רַש"י: לְהוֹרוֹת
לְפָנָיו, לְתַקֵּן לוֹ בֵּית תַּלְמוּד שֶׁמֶשֶׁם
תַּצַּא הוֹרָאָה.

וַיֵּשׁ לִיתֵן טַעַם לְאוֹמְרוֹ לְפָנָיו. וְעַל
דֶּרֶךְ הַצַּח יֵשׁ לְיוֹמֵר, כִּנְגַד מֵה שְׁעִסֵּק
בְּלִימוּדוֹ י"ז שָׁנָה לֹא מֵתוּךְ שְׁלוּהָ,
קִבֵּל עֵתָה הַגְּמוּל הַטוֹב לְהַשְׁלִים
שְׁלוּוֹתוֹ י"ז שָׁנָה בְּמִצְרַיִם בְּאַרְץ גֶּשֶׁן.

דִּיִּקָּא נְמִי לְפָנָיו. וְכֹאמְרוּ: מֵה
שְׁהוֹרָה לְפָנָיו פָּנָיו בְּלֹא שְׁלוּהָ, הַתְּקִיִּים
בּוּ בְשְׁלוּהָ לְפָנָיו כֹּאשֶׁר הִגִּיעַ גֶּשֶׁנָה.
וְזוֹ חֵירוֹת שְׁנֵאמְרָה לְאַחַר מִכּוֹן, וַיְחִי
יַעֲקֹב.

וְאֵת-יְהוּדָה שְׁלַח לְפָנָיו אֶל-יֹסֵף
לְהוֹרֹת לְפָנָיו גְּשֵׁנָה וַיָּבֵאוּ אֶרְצָה
גְּשֵׁן

גְּשֵׁנָה כִּפְשׁוּטוֹ לְגֶשֶׁן. כְּמוֹ כָּל מְלֵה
שְׁצָרִיכָה לְבַתְּחִילָתָה הַטִּיל לָהּ ה' הַ
בְּסוּפָה.

וְעַדִּיין יֵשׁ לְלִמּוּד, מִנִּיין שְׁהוֹרָה
הַכוּוּנָה דוּוֹקָא בְּחִלּוּם. וַי"ל שְׁלִמּוּדוּהָ
מֵהַפְּסוּק הַבָּא:

{ב} וַיֹּאמֶר אֲלֵהִים | לְיִשְׂרָאֵל בְּמִרְאָת
הַלְּיָלָה וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב | יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר
הַגְּנִי:

בְּמִרְאָת הַלְּיָלָה הֵינְנוּ בְּחִלּוּם, וְזֶה
שְׁדַרְשׁוּ הַרוּאָה גְּמֵל בְּחִלּוּם. כְּבִמְרָאוֹת
הַלְּיָלָה.

וְעַדִּיין צָרִיךְ בִּיאוֹר מִנִּיין שְׁמִיתָה
נִקְנְסָה עֲלָיו וְהַצִּילוּהוּ, יֵשׁ לְוֹמֵר שְׁלֵלָא
יוֹסֵף חֵייוֹ אֵינָם חַיִּים, וְלִכְּן אִמֵּר בְּפְסוּק
הַבָּא:

{ד} אֲנֹכִי אֶרְדָּ עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה וְאֲנֹכִי
אֶעֱלֶךָ גַּם-עִלְיָה וַיֹּסֵף יָשִׁית יָדוֹ עַל-
עֵינָיו. שְׁכָאן הַבְּטִיחוֹ שְׁלֵא יָמוֹת יוֹסֵף
בְּחֵייוֹ.

וְעַל דֶּרֶךְ הַרְמִזוּ, רְמִזוּ לוֹ הַקַּב"ה בְּזֶה,
כִּי כֹאשֶׁר יִרְאָה יוֹסֵף פִּי-וְיָשִׁית אָבִיו
כִּד-וַיִּמְיָנוּ עַל-רֵאשׁ אֶפְרַיִם יֵרַע בְּעֵינָיו
שֶׁל יוֹסֵף וְיָשִׁית יָדוֹ כִּנְגַד עֵינָיו שֶׁל
יַעֲקֹב לְהַחֲלִיף חֲזוּרָה מִנְּשָׂה בְּאַפְרַיִם.
וְזֶה אֹמְרוֹ בְּמִרְאֹת הַלְּיָלָה, וַיֹּסֵף
יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינָיו.

לעומקו של מקרא ויגש

מַעַט וְרָעִים מובא בדעת זקנים שיצתה בת-קול ואמרה אתה מתרעם על חייך? **מַלְכָּן מְלֻטִיָּה**, **מַעֲשֵׂו** הצלתיך, את דינה החזרתי לך, את יוסף הראיתיך. ואתה מתרעם על חייך?, חייך, שכמניין התיבות של תלונתך יחסרו משנות חייך. והם ל"ג במספר.

ואכן היה ראוי יעקב לחיות כאביו יצחק **180** שנה, אך משום תלונתו לפני פרעה ירדו מחשבון חייו ל"ג שנה כמספר התיבות שבהם התלונן, והועמדו שנותיו על **147** שנים בלבד.

ובשימת לב, יש לשאול שהרי תלונת יעקב הנ"ל היא רק בת כ"ה תיבות:

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל פְּרֹעֶה יְמִי
שָׁנֵי מַגּוּרֵי שְׁלֹשִׁים וּמֵאֵת שָׁנָה
מַעַט וְרָעִים הָיוּ יְמִי שָׁנֵי
חֲפִי וְלֹא הִשְׁיֵגוּ אֶת יְמִי
שָׁנֵי חֲמֵי אַבְתֵּי בִימֵי מַגּוּרֵיהֶם.

ומדוע יחסרו משנותיו ל"ג שנה. אלא שתלונת יעקב כוללת עוד **8** תיבות, בהם פונה פרעה אל יעקב ושואלו: וַיֹּאמֶר פְּרֹעֶה אֶל יַעֲקֹב כִּמָּה יְמֵי שָׁנֵי חֲמֵי

ועל דרך הרמז והצח, אמר **גְּשָׁנָה** שהוא ג' שנה. שבשנה השלישית לרעב יתקיים בו לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע דבר השם.

וכן, **גשנה**, מלשון גירסה **שָׁנָה**. לִשְׁנוֹת את הגירסה. שלא תשכה מפי זרעו.

ועוד י"ל, **גְּשָׁנָה**, ג' שָׁנָה, מלשון שינוי ומלשון לשונות. לשונות וללמד שלא יהיה שינוי בג' דברים. **שמם**, לבושם ולשונם.

דרשת

מַעַט וְטוֹבִים

כנגד רַבִּים וְרָעִים

וַיֹּאמֶר פְּרֹעֶה אֶל-יַעֲקֹב כִּמָּה יְמֵי
שָׁנֵי חֲמֵיָהּ: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל-פְּרֹעֶה
יְמֵי שָׁנֵי מַגּוּרֵי שְׁלֹשִׁים וּמֵאֵת
שָׁנָה מַעַט וְרָעִים הָיוּ יְמֵי שָׁנֵי חֲפִי
וְלֹא הִשְׁיֵגוּ אֶת-יְמֵי שָׁנֵי אַבְתֵּי
בִימֵי מַגּוּרֵיהֶם (מז,ח-ט)

לעזומקו של מקרא ויגש

ולעזומקו של מקרא אכן יש להבין מדוע יתלונן יעקב האדם השלם לפני פרעה, ובפרט שכמעט רוב חייו היה עוסק והוגה בתורה הק'.

ותגדל הקושיה: האיך יקרא לסיכום חייו חיים רעים.

ולעזומקו של מקרא, ובשימת לב לדבריו נראה בעליל כי לא עשה כן אלא כדי לפאר ולרומם את חי התורה בצלא דמהימנותא בהן הגה כמעט רב ימיו.

ובאמרו ימל שני חלי היתה כוונתו לומר שני חייו מחולקים לשנים. החלק האחד הוא חלק התורה, והם 64 שנים. והחלק השני הוא היותו נרדף והם 66. ויחד הם 130 שנה בעמדו לפני פרעה.

ובאמרו מעט ורעים, כן לשני חלקי ימיו:

החלק טוב שהוא המעט, הוא היותו הוגה בתורה 64 שנים.

והחלק הרע הוא היותו נרדף למשך 66 שנים. ואשר על כן יקראו בפיו רבים ורעים.

ויחד עם תלונת יעקב הם ל"ג במספר.

ועל דרך המוסר מובא בספרים מדוע יחסרו משנותיו של יעקב עוד שמונה שנים כנגד שאלת פרעה. אלא שראה פרעה גם על פניו של יעקב תרעומת וסבל, ונחשב הדבר כאילו גם פניו של יעקב התלוננו בעוד שמונה תיבות הללו.

ולעזומקו של מקרא, ובשימת לב, רק 4 תיבות הן פנייתו של פרעה באמרו: פמה ימי שני תידי ושאר הארבע תיבות הן כביכול דברי התורה עצמה: ונאמר פרעה אל יעקב

ואשר על כן יש לומר כי הבת-קול שפנתה ליעקב באה ללמדנו לא להתלונן, לא רק בעמדנו לפני זולתנו, אלא גם ובעיקר בעמדנו לפני בוראנו עד שיעיד עלינו יודע תעלומות שאין בפינו תלונות. וזה נרמז במה שאמרה התורה ונאמר פרעה אל יעקב. וכוונת הבורא ית' שבכל סערות החיים, לקבלם באהבה ובשמחה, מתוך צידוק הדין והכנעה בפני ההשגחה עד שלא יהיה רישומן ניכר עלינו כלל.

לעומקו של מקרא ויגש

64 שנות התורה שלמדתי, אך לעומתם רבים ורעים הם 66 השנים שנרדפתי. כי מחולקים הם לשנים שנאמר ימי שְׁנֵי חַיִּי.

ועל דרך הצח והסוד, יש לומר שהוא סוד צדנלב"ש ר"ת צרי דבש נכאת לוט בטנים שקדים, אשר שלח יעקב ליוסף, כמבואר בארוכה בפרשת מקץ. שכן כך אמר להם: מעט צרי ומעט דבש.

והוינן בה, מדוע שלח ליוסף צרי ודבש דוקא מעט.

ולעומקו של מקרא יש לומר שְׁרָמֵז רָמְזוּ לוֹ, שרפואה באה לו על שלא עזב את תורת ה', שכן צרי מלשון רפואה כמאמר הנביא (ירמיהו ח, כב) הַצְרִי אֵין בְּגִלְעָד אִם רָפָא אֵין שָׁם כִּי מִדּוּעַ לֹא עָלְתָה אֲרֶכְתָּ בֵּת עַמִּי: ועונה הנביא (ט, יא-יב) עַל מָה אֶבְדָּה הָאָרֶץ וְגו' וַיֹּאמֶר ה' עַל עֲזָבְכֶם אֶת תּוֹרָתִי וְגו'.

ודבש משול לתורה שנאמר [שה"ש ז, יא'] דְּבַשׁ וְחֶלֶב תַּסֵּת לְשׁוֹנֵה.

ואשר על כן יעץ לו יעקב ליוסף גם בהיותו מלך להגות בתורת ה' והיא

לכן חילק ואמר: מעט [וטובים] היו ימי חיי בתורה, וכנגדם [רבים] ורעים היו ימי חיי כנרדף.

ובזה לא רק שאינו מתלונן אלא עוד מפאר ומרומם מיעוט חייו הטובים בתורה, ובבחינת שופר מאריך וחצוצרות מקצרות, שמצות היום בשופר. כלומר: על ידי שהודגשו ימי חייו הרעים כנרדף, ממילא נודעו לעין-כל ימי חייו הטובים בתורה.

ומעתה יש לברר כיצד הוא החשבון של 64 שנות תורה: בגיל 63 נתברך ונטמן עוד י"ד שנה בבית מדרש שם ועבר יחד הם 77 שנות תורה. אלא שיש להוריד מהם את 13 השנים הראשונות של חייו, שבהם יצר הרע שולט, ולא יקראו חיים טובים ללא יצר הטוב, הרי 64 שנות תורה תמימות וזכות. והם המעט והטובים.

יוצא, איפוא, ששאר הימים בהם נרדף על ידי הצרות של לבן ועשו וכו' הם 66.

וזה שאמר יעקב לפרעה בעמדו לפניו והוא בן 130 שנה. מעט וטובים הם

לעומקו של מקרא ויגש

[ויצא], וגערה בו הבת קול כמובא שם, והמתינה לו הבת קול עד כאן כדי לגבות את חובו, על **שנראה** סבלו על פניו. וזה וזה גרם לו.

וכמבואר בפרשת ויצא בשם המדרש: שבשעה שאמר יעקב לרחל ברוגזא התחת אלקים אנכי, יצתה בת קול ואמרה, כך עונין את המעוקות? **שְׂבָיָה עֲתִידִים לַעֲמֵד לְפָנַי בְּנֵה**.

ובאמרו **שְׂבָיָה** רמז בזה המדרש שהיה ראוי לנכות לו מחייו ל"ג שנה, כמנין ל"ג אותיות בדבריו, ו**יֵאמֶר הַתַּחַת אֱלֹהִים אֲנֹכִי אֲשֶׁר מָנַע מִמֶּנּוּ פָרִי בְטֵן**. אלא שיוסף היה ראוי לתקן זאת בהיותו עתיד לומר התחת אלקים אני, אם לא הִקְפַּדְתָּ התורה עת **שנראה** סבלו של יעקב על פניו לפרעה.

ועל דרך הצח יש לומר **מע"ט** הם ר"ת מעשים טובים. ורע"ם הם ר"ת ו**יְרַעֲנֵת אֱמוּנָה**, כנאמר: [תהלים לז, ג'] **בְּטַח בִּיהֲנֶ"ה וַעֲשֵׂה טוֹב שָׁכֵן אַרְצָךְ וַיְרַעֲנֵה אֱמוּנָה**. ורמז לו בזה שבא לכאן לרעות אמונה, שמכאן יצאו עם רב באמונה גדולה של היד החזקה והזרוע הנטויה.

אשר תצליח דרכיו. לכן אמר לו **ומעט דבש**, שהתורה נמשלה לדבש כנ"ל. ואמרו **מעט**, כוונתו בזה כדאמר יעקב לפרעה **מעט (ורעים)**, וכנ"ל שאמר לו **יש מעט שנים של תורה והם טובים כדבש**, כנגד הרבה שנים של צרות והם הרעים.

ועוד יש לומר ש"מעט" היא מידתו הטובה של יעקב אבינו כאמרו: [מד, כה'] **וַיֵּאמֶר אֶבְיָנוּ שָׁבוּ וְשָׁבְרוּ-לָנוּ מְעַט-אֶקָּל**. ואכן, ברוחניות לא יסתפק יעקב אבינו במעט אלא שעדיף מעט רוחניות כדבש מרבים ורעים. אך בגשמיות יסתפק ב"מעט אכל", כנ"ל.

ומובא בספר **שרשי השמות** לר' משה זכותא, שהשם הק' **צדנלב"ש**, כוחו **למצוא חן** בעיני אלהים ואדם. ובזה שאמר **מעט**, כוונתו בזה **למעט צרי ודבש שבצדנלב"ש**, שבזה תהיה לו מציאת חן, לו ולכל אשר לו לפני פרעה.

ועדין יש לשאול מדוע אם כן נענש יעקב בניכוי ל"ג שנים מחייו באומריו מעט ורעים, הרי כבוד התורה היה נגד עיניו. יש לומר שלא רק על כך נענש אלא גם על שכעס על רחל בבקשה ממנו בן, [כמבואר בפרשת

לעומקו של מקרא ויגש

אלא שיהיה הדבר תלוי ועומד בברכתו של יעקב אשר הביאה לסיום שנות הרעב.

**וְאֵת-הַעֵם הָעֵבִיר אִתּוֹ לְעָרִים
מִקְצֵה גְבוּל-מִצְרַיִם וְעַד-קֶצֶהוּ**
[מז, כא']

פירש רש"י: ולא הוצרך הכתוב לכתוב זאת, אלא להודיעך שבחו של יוסף, שנתכוין להסיר חרפה מעל אחיו, שלא יהיו קורין אותם גולים.

ולעומקו של מקרא יאמר, שלכן נהג יוסף בחכמתו שלא יהיו המצרים מונים ומצערים לבני ישראל גם על הנהגותיהם כגון שנותנים מעשרותיהם לכהנים, וכגון שנימולים. ולכן גזר על המצרים גם על גתנת המעשר לכהניהם וגם שימולו כפירוש רש"י לעיל [מא, נה].

ואשר על כן גם נתן כבוד לכהנים המצריים, ככתוב בהמשך: **וַיִּשָּׂם אֹתָהּ יוֹסֵף לְחֶק עַד-הַיּוֹם הַזֶּה עַל-אֲדָמַת מִצְרַיִם לְפָרְעָה לְחֶמֶשׁ וְרֶק אֲדָמַת הַפְּהָנִים לְבָדָם לֹא הָיְתָה לְפָרְעָה** (מז, כו), שמכאן נדעו המצרים להעריך

וְלֶחֶם אֵין בְּכָל-הָאָרֶץ כִּי-כָבֵד הָרָעַב מְאֹד וַתִּלָּה אָרֶץ מִצְרַיִם וְאָרֶץ כְּנָעַן מִפְּנֵי הָרָעַב. (מז, יג')

יש ליתן את הדעת מדוע תאחר התורה את המוקדם, שכן עם בואו של יעקב למצרים תמו שנות הרעב, ומדוע ידבר עתה שוב בענין שנות הרעב. ועוד, כבר השמיענו הכתוב בפרשת מקץ, והרעב כבד בארץ. ומדוע יחזור לענין הראשון. ועוד, מה הוא שאמר הכתוב וַתִּלָּה. היה יכול לומר ותלאה, ועיפה וכי'.

על דרך הפשט יחזור הכתוב על הראשונות להגדיל כבוד יעקב שבברכתו קיצר שנות הרעב.

ועל דרך הרמז, כאן רמז הכתוב כי יוסף גזר בפתרון חלומותיו על הרעב במצרים ובארץ כנען כאחד, כדי להחיש פעמי הגלות ועמה יחשו פעמי הגאולה.

ואשר על כן נאמר על שר האופים ואת שר האופים תִּלָּה. שהרי שר האופים ירמוז על התבואה, ואותו תִּלָּה ולכן וַתִּלָּה אָרֶץ מִצְרַיִם וְאָרֶץ כְּנָעַן מִפְּנֵי הָרָעַב.

לעומקו של מקרא ויגש

דא עקא, ישראל מוטעם בתביר, שהוא לשון תברה, **שבירה**. שעתה מתחילה הגלות המר של **שעבוד מצרים** שיעבדו **בעבודת פרך**, והיא מלשון **שבירה**, עד שיאנחו מן העבודה, ולכן מוטעם **ישראל** בתביר שהוא גם לשון שבירה.

ולכן נאחזו בה במלחמתה של תורה כדי שתהא מצלא ומגנא מן השבירה, עד צאתם למעמד הר סיני. וזה שכתוב:

וַיִּאָחֲזוּ בָהּ וַיִּפְּרוּ וַיִּרְבּוּ מְאֹד:
(מז,כו') **שנאחזו בה**, במידת

הגשן שחלוקה לשלש: **בגבורה**, היא גבורת מלחמתה של תורה. **בפיוס** הוא רדיפת שלום וגמילות חסדים זה לזה. **ובתפילה**, והיא שעמדה להם, בעת שועם אליו.

ועוד י"ל, שנאחזו **בגשן** במידת ג' השינויים, שלא שינו שמם לשונם ולבושם, וזה שעמד להם עד אשר **ויפּרוּ וַיִּרְבּוּ מְאֹד**.

ועל דרך הצח נאמר, **וַיִּאָחֲזוּ בָהּ קאי אתורה הקדושה**. **וַיִּאָחֲזוּ בָהּ** בתורה הקדושה. ונאמר בלשון נפעל, שכשם שאחזו בתורה כן **התורה נאחזה בהם**, ותיכף לתלמיד חכם ברכה, וזה שנתברכו מיד כנאמר בזה אחר זה **וַיִּאָחֲזוּ בָהּ - וַיִּפְּרוּ וַיִּרְבּוּ מְאֹד**.

את הכהונה בבני ישראל, והיא ההכנה הנדרשת לימי הגלות הארוכים, שבעת השעבוד **לא ישתעבדו בשבט לוי**. לכן צוה למצרים על החמש ולכן הובאו הדברים דווקא כאן, **כהכנה** לצמיחת משה ואהרן.

ולכא מילתא דלא רמיזא באורייתא. זה שרמז הכתוב בפרשת ויקרא: **וְאֵת חַמִּישָׁתוֹ יוֹסֵף עָלָיו וְנָתַן אֹתוֹ לַפֶּהַן וְגו'.**

וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן וְגו' (מז,כו')

וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל. יש ליתן טעם לאמרו **וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל**, לעומת אמרו **וישב יעקב**, כדלעיל, תחילת פר' וישב.

ועל דרך הצח, **וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל** מוטעם **בדרגא תביר**. לומר שעתה הגיע יעקב לדרגה הראויה של השלוה אשר בקש. זקן ויושב בישיבה.

וכדי להגיע לימים אלה קפץ עליו רוגזו של יוסף בארץ כנען, לא להקדים את המאוחר.

ועתה הגיע לדרגת השלוה. והיא י"ז שנה כמניין טו"ב. שהיו **השנים הטובות** כנגד שאמר מעט ורעים. אך

לעומקו של מקרא ויגש

לכלם ובמשפטי ילכו וחקמי ישמרו ויעשו אותם: {כה} וישבו על הארץ אשר נתתי לעבדי ליעקב אשר ישבו בה אבותיכם וישבו עליה המה ובניהם ובני בניהם עד עולם ודוד עבדי נשיא להם לעולם: {כו} וכרתי להם ברית שלום ברית עולם והנה אותם ונתתם והרבותי אותם ונתתי את מקדשי בתוכם לעולם: {כז} והנה משפני עליהם והייתי להם לאלהים והמה יהיו לי לעם: {כח} וידעו הגוים כי אני יהוה מקדש את ישראל בהיות מקדשי בתוכם לעולם: (פ)

לכאורה, לפשוטו של עניין, נראה כי נקבעה הפטרה זו לפרשת ויגש בהיותה מעמידה את עץ יהודה אל מול עץ יוסף. כפי שבפרשה עומד יהודה כנגד יוסף. אך בהתבונן לעומקו של מקרא, יתגלה אור האחדות והאחווה בין יוסף ואחיו כעין "את־נהב בסופה", [במדבר כא, יד] ויאיר את חשכת הפירוד והשנאה שהיתה מנת חלקם בתחילת דרכם.

זה שאמר הנביא: {יט} דבר אלהים פה אמר אדני יהוה הנה אני לקח את עץ יוסף אשר ביד אפרים ושבטי ישראל חבירי ונתתי אותם עליו את עץ יהודה ונעשיתם לעץ אחד והיו אחד בנדי:

הפטרת ויגש

יחזקאל פרק לז טו – כח

{טו} ונהי דבר יהוה אלי לאמר: {טז} ואתה בן אדם קח לה עץ אחד וכתב עליו ליהודה ולבני ישראל (חברו) חבירי וילקח עץ אחד וכתוב עליו ליוסף עץ אפרים וכל בית ישראל (חברו) חבירי: {יז} וקרב אתם אחד אל אחד לה לעץ אחד והיו לאחדים בנדב: {יח} וכאשר יאמרו אליה בני עמך לאמר הלא מגיד לנו מה אלה לך: {יט} דבר אלהים פה אמר אדני יהוה הנה אני לקח את עץ יוסף אשר ביד אפרים ושבטי ישראל (חברו) חבירי ונתתי אותם עליו את עץ יהודה ונעשיתם לעץ אחד והיו אחד בנדי: {כ} והיו העצים אשר תכתב עליהם בנדב לעיניהם: {כא} ודבר אליהם פה אמר אדני יהוה הנה אני לקח את בני ישראל מבין הגוים אשר הלכו שם וקבצתי אתם מסביב והבאתי אותם אל אדמתם: {כב} ונעשיתי אתם לגוי אחד בארץ בקרי ישראל ומלך אחד יהיה לכלם למלך ולא (יהיה) יהיו עוד לשני גוים ולא יחצו עוד לשתי ממלכות עוד: {כג} ולא יטמאו עוד בגלוליהם ובשקוציהם ובכל פשעיהם והושעתי אתם מכל מושבתיהם אשר חטאו בהם וטהרתי אותם והיו לי לעם ואני אהיה להם לאלהים: {כד} ועבדי דוד מלך עליהם ורועה אחד יהיה

לעומקו של מקרא ויגש

בגלוליהם ובשקוציהם ובכל פשעיהם. ונהפוך הוא, האהה והאחדות תוליד כל ההנהגות הטובות, ובהיותם עם אחד ומאוחד יתקיים בהם המשך הפסוק: והושעתי אתם וגו' וטהרתי אותם ויהיו לי לעם ונאני אהיה להם לאלהים:

ובזה יזכו למשיח בן יוסף אשר יביא בעקבותיו את משיח בן דוד, כאומר: {כד} ועבדי דוד מלך עליהם ורועה אחד יהיה לכם.

ומתוך ראייה של עץ אחד הוא "עין של צדיק" יהיו כולם עץ אחד הוא נוטריקון של עם צדיק. כאומר: ובמשפטי גלכו וחקתי ישמרו ועשו אותם:

ובזה יזכו לישב על אדמתם לבטח כאומר: {כה} וישבו על הארץ אשר נתתי לעבדי לישב בה אבותיכם וישבו עליה המה ובניהם ובני בניהם עד עולם ודוד עבדי נשיא להם לעולם:

וזה שמסיים הנביא {כה} ונדעו הגוים כי אני יהוה מקדש את ישראל בהיות מקדשי בתוכם לעולם: ובהיותם עם אחד, בזה יהיה קידוש שם שמים בעולם, ובזה יזכו להיות מקדשי בתוכם לעולם, בב"א.

בכל ענייני הקונטרס ניתן לפנות

לשל: 052-7675895

גור-אריה צור

מודיעין עילית

ניתן להצטרף לתפוצת מייל

דוא"ל: leshem895@gmail.com

ועל דרך הצח באמרו עץ יוסף ועץ יהודה ירמוז לעין של צדיק הרואה את כלל הפרטים כחטיבה אחת בעולמו של הקב"ה. כי כן תורה האות "ע" והאות "צ" להיות כנוטריקון עין של צדיק הרואה רק את האחדות. ובזה יפלו המחיצות של השנאה והפירוד ויהיו לאחדים, כאומר: {יז} וקרב אתם אחד אל אחד לה לעץ אחד ויהיו לאחדים בידך:

ועוד על דרך הצח, באמרו לאחדים בידך ירמוז לכך שבאחדותם כן יהיו אחוזים בידך. בהיות האות ד' והאות ז' מתחלפות בהגייתן. ועל דרך "אל תקרי". אל תקרי לאחדים בידך אלא לאחוזים בידך.

ואשר על כן השכיל יוסף לומר לאחיו: {ה} ועתה | אל-תעצבו ואל-יחר בעיניכם פי-מכרתם אתי הגנה פי למחלה שלחני אלהים לפניכם: {ז} וישלחני אלהים לפניכם לשום לכם שארית בארץ ולקהנות לכם לפליטה גדלה:

ובזה קרב את עץ יוסף ואת עץ יהודה להיות עץ אחד. ומדה כנגד מדה מבטיחם הקב"ה:

{כב} ופשתי אתם לגוי אחד בארץ וגו'.

כי הפירוד והשנאה יולידו כל ההנהגות הרעות, כאומר: {כג} ולא יטמאו עוד

